

№60/2021 від 30.04.2021 р.

Коментарі та пропозиції ГО «ДІКСІ ГРУП» до проєкту

Другого національно визначеного внеску України до Паризької угоди (НВВ2)

1) Розроблений проєкт НВВ2¹ має **передбачати набагато вищі кліматичні амбіції**. Наразі документ передбачає як національну ціль скорочення викидів парникових газів (ПГ) на 65% у 2030 році – тобто до 35% від рівня 1990 року. Разом з тим, констатується, що загальний обсяг викидів ПГ в Україні у 2018 році уже складав 38,7% від рівня 1990 року.

Таких дій буде недостатньо для стримування зростання середньої глобальної температури до 1,5°C понад доіндустріальні рівні (відповідно до положень статті 2 Паризької угоди² та висновків МГЕЗК ООН³). Для прикладу, ЄС у 2018 році скоротив викиди на 23% від рівня 1990 року, і при цьому прийняв рішення збільшити ціль-2030 із 40% до 55%⁴. Україна з рівнем енергоємності ВВП, який принаймні удвічі перевищує показник по ЄС, має набагато більший потенціал.

2) У розробленому проєкті НВВ2⁵ відсутні конкретні механізми залучення фінансування, зазначено лише обсяг максимально необхідних інвестицій для відповідної частки скорочення викидів парникових газів. Доцільно вже на рівні НВВ2, не чекаючи розробки планів дій, передбачити завдання із **створення цільових інструментів публічного фінансування**.

Посилаючись на практику минулих років, розробники НВВ2 передбачають значну частку фінансових надходжень від приватного сектору. Проте, незважаючи на те, що у моделюванні сценаріїв скорочення ПГ не враховано вплив COVID-19, реалії свідчать про виклики, з якими доводиться стикатись приватному сектору під час пандемії⁶.

І в той час, як уряди розвинених країн задля подолання наслідків пандемії COVID-19 розробляють економічні пакети фінансування, що зокрема спрямовані на «озеленення» економіки та надання підтримки приватному сектору, в Україні спостерігається мобілізація коштів у фонд подолання наслідків пандемії зокрема за рахунок зниження фінансування «чистих» джерел енергії, що викликає певний дисонанс із загальними цілями декарбонізації⁷.

Більше того, значну увагу у проєкті НВВ2 приділено розвитку сектору ВДЕ, який потребуватиме 20 млрд євро інвестицій. Тут ситуація із залученням фінансування ще складніша, оскільки ситуація з розрахунками за «зеленим» тарифом досі не вирішена (борг

¹ <https://mepr.gov.ua/news/37151.html>

² https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161#Text

³ <https://www.ipcc.ch/sr15/chapter/spm/>

⁴ https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_en

⁵ <https://mepr.gov.ua/news/37151.html>

⁶ <https://cpd.com.ua/vplyv-COVID-19-na-ekonomiku-Ukrainy.pdf>

⁷ https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2021/04/dixi_greenrecovery_qr1-1.pdf

залишається на рівні близько 18 млрд грн), що спотворює інвестиційний клімат і слугує бар'єром для залучення подальшого фінансування від приватного сектору.

3) Проектом НВВ2 передбачається збільшення виробництва електроенергії з ВДЕ на 170% до 2030 року, проте **не повною мірою враховано наявний дефіцит високоманеврових потужностей та систем накопичення енергії**, що унеможливує досягнення цієї цілі. Необхідність створення таких потужностей для цілісності системи з високою часткою ВДЕ, з чіткими орієнтирами, наголошується у звітах НЕК «Укренерго». Варто передбачити необхідність і джерела фінансування таких потужностей у проєкті НВВ2, а також механізми їхньої участі у ринку електроенергії.

Вже зараз з метою балансування та збереження цілісності енергосистеми відбувається обмеження виробництва СЕС та ВЕС⁸. Саме тому, 30% як частка ВДЕ у загальному виробництві електроенергії при сучасних умовах виглядає складно досяжною. Додатково, проєкт НВВ2 містить загальні цілі розвитку сектору, проте вже зараз можна говорити про асиметричність такого розвитку, коли схема підтримки ВДЕ призвела до переважання фотоелектричних установок. Зокрема, такий перебіг і призводить до потреби створення значних високоманеврових потужностей.

4) Проєкт НВВ2 має у **повній мірі відобразити очікуваний соціально-економічний вплив**. Пояснювальна записка до проєкту містить інформацію про те, що НВВ2 не матиме прямого впливу на ринкове середовище, на забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян та самої держави, на розвиток регіонів, ринок праці та рівень зайнятості, разом із впливом на здоров'я громадян. Враховуючи суттєву роботу з моделювання, здійснену в ході розробки проєкту НВВ2, важливо виправити цю невідповідність.

5) Також, необхідна **чітка прив'язка до євроінтеграційних зобов'язань України**. Пояснювальна записка твердить про відсутність положень, які стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції. Разом з тим, стаття 365 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС прямо говорить про співпрацю у питанні розвитку та імплементації політики з питань зміни клімату, а Додаток XXXI вимагає від України «розроблення та запровадження довгострокових заходів, спрямованих на скорочення викидів парникових газів»⁹.

6) Потрібно додатково **перевірити узгодженість та синхронізованість НВВ2 з параметрами інших стратегічних документів, або передбачити відповідне оновлення цих документів з урахуванням параметрів НВВ2**.

Так, Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» (ЕСУ)¹⁰ передбачає збільшення частки ВДЕ у виробництві електроенергії до понад 25%, в той час як НВВ2 передбачає такий індикатор на рівні близько 30%. Формально неузгодженості немає, але така додаткова амбіція для енергосектору має бути чіткою.

⁸ <https://ua.energy/zagalni-novyny/robova-energosystemy-protiyagom-5-11-kvitnya-2021-roku/>

⁹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

¹⁰ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#Text>

Додатково, у зверненні представників бізнесу¹¹ наголошується на узгодженні цілі НВВ2 щодо параметрів економічного зростання зі значеннями, затвердженими Національною економічною стратегією на період до 2030 року (НЕС).

Окрім ЕСУ та НЕС, варто перевірити синхронізованість НВВ2 із положеннями проєктів документів, які розроблялись в останні 2 роки та можуть бути прийняті – Національного плану з енергетики та клімату до 2030 року, Національного плану дій з енергоефективності до 2030 року, Концепції «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року.

7) Відповідний проєкт розпорядження КМУ слід доповнити пунктами про **розробку плану дій із впровадження НВВ2, стратегії фінансування, а також механізму моніторингу та звітності**. Ці магістральні завдання мають містити конкретних відповідальних та строки реалізації, що дозволить забезпечити стабільне та ефективно впровадження положень НВВ2 відразу після схвалення. Наразі згадка про розроблення плану заходів, оцінку необхідних фінансових, матеріально-технічних і трудових ресурсів міститься лише у пояснювальній записці до проєкту акта КМУ.

¹¹ https://ubta.com.ua/files/090421_Zvernennia_UBTA_ta_TsEV_do_PM.pdf